

Valtioneuvoston asetus eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annettu asetus (1234/2001, jäljempänä *toimituspalkkioasetus*) esitetään kumottavaksi vanhentuneena. Asetuksessa säädetään eläinlääkärille valtion varoista maksettavista palkkioista ja korvauksista, jäljempänä *toimituspalkkiot*. Asetus on tullut voimaan 2001.

Nykyään toimituspalkkioista on pääosin luovuttu ja korvaus eläinlääkäreiden suorittamista valvontatehtävistä, lukuun ottamatta korvausta porojen lihantarkastuksesta sekä poroteurastamon ja -teurastuspaikan valvonnasta, maksetaan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:n nojalla kunnille. Porojen lihantarkastuksesta sekä teurastamon ja teurastuspaikan valvonnasta eläinlääkäreille asetuksen nojalla maksettavaa korvausta korotettiin vuonna 2003 (valtioneuvoston asetus eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 811/2003), minkä jälkeen korvauksen määrä on pysynyt ennallaan.

Lait, joihin asetuksen antamista koskevat valtuussäännökset ovat sisältyneet, on pääasiassa kumottu. On osin vaikeasti tulkittavissa, onko kyseisten säädösten kumoaminen merkinnyt sitä, että säädösten voimassa ollessa annettu asetus olisi myös kumoutunut. Asetuksen voimassaoloon liittyy lisäksi joitakin asetuksenantovaltuuksien muotoilusta johtuvia epäselvyyksiä.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2023.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Toimituspalkkioasetus

Asetuksessa säädetään eläintutilain (55/1980) 15 §:n 1 momentin, eläinsuojelulain (247/1996) 59 §:n ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996, jäljempänä hygienialaki) 10 §:n 2 momentin nojalla eläinlääkärille valtion varoista maksettavista palkkioista ja korvauksista. Asetus on tullut voimaan 2001.

Asetuksen 1 §:n mukaan palkkioita ja korvauksia maksetaan toimituksista, jotka maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt suoritettaviksi tai jälkeinpäin harkinnut olleen tarpeelliset. Asetuksen mukaan palkkiot ja korvaukset maksaa lääninhallitus. Maa- ja metsätalousministeriö voi kuitenkin ottaa maksamisen suoritettavakseen yksittäistapauksessa tai tietyntylaisista toimituksista.

Samana pykälän 2 momentin mukaan asetuksen 2 §: ää, 4 §:n 2 ja 3 momenttia sekä 6 ja 7 §: ää sovelletaan myös lääninhallituksen poronlihan tarkastajaksi sekä poroteurastamon- ja -teurastuspaikan valvojaksi määräämälle eläinlääkärille valtion varoista maksettaviin palkkioihin ja korvauksiin. Palkkiot ja korvaukset maksaa lääninhallitus.

Taustaa

Vuoden 2009 eläinlääkintähuoltolain (765/2009) säätämisen jälkeen valtio on korvannut eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan sekä eläinsuojelua ja eläintautien vastustamista koskevan valvonnan palkkauskustannukset ja muut välittömät kustannukset kunnille, eikä valvontatehtävien rahoitus ei ole enää perustunut valtion kunnaneläinlääkärille maksamiin toimituspalkkioihin. Kyseisen uudistuksen jälkeen asetuksen toimituspalkkiomenettelyä koskevia säännöksiä on sovellettu enää porojen lihantarkastusta sekä poroteurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvontaa koskeviin maksuihin. Säännöksiä ei ole päivitetty vuoden 2003 jälkeen, eivätkä poronlihantarkastuspalkkioiden määräytymisperusteet sen vuoksi enää vastaa muiden eläinlajien lihantarkastuspalkkioiden määräytymisperusteita. Koska lait, joihin asetuksen antamista koskevat valtuussäännökset ovat sisältyneet, on kumottu, ei asetusta ole voinut enää asetuksenantovaltuuden puuttuessa muuttaa.

Asetuksenantovaltuudet

Eläintautilaki

Eläintautilain (55/1980) 15 §:n 1 momentin mukaan valtion varoista maksetaan kyseisen lain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomaisen määräyksestä suorittaneen eläinlääkärin tai muun henkilön matkakustannukset ja palkkiot sekä heidän omien välineidensä ja tarvikkeidensa käytöstä aiheutuneet muut kustannukset. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin palkkioiden ja korvausten perusteista ja määräistä.

Edellä mainittu eläintautilaki on kumottu eläintautilailla 441/2013. Kun laki kumotaan, vakiintuneen tulkinnan mukaan kumoutuvat myös siinä olevan asetuksenantovaltuuden nojalla annetut asetukset. Kumottavan lain nojalla annettujen asetusten kumoutuminen voidaan estää vain säätämällä lain siirtymäsäännöksissä, että asetukset jäävät edelleen voimaan. Viimeksi mainitun lain voimaantulosäännöksellä (118 §) maa- ja metsätalousministeriön asetukset ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätökset on jätetty, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa kyseisen lain kanssa, edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään. Koska toimituspalkkioasetus on valtioneuvoston asetus, ei sitä jätetty voimaan eläintautilain kumoamisen yhteydessä. Näin ollen toimituspalkkioasetuksen aiempaan eläintautilakiin perustuneet säännökset ovat kumoutuneet uudemman eläintautilain tultua voimaan 2014. Myös uudempi eläintautilaki on sittemmin kumottu lailla 76/2021.

Eläinsuojelulaki

Vuonna 1996 voimaan tulleen eläinsuojelulain (247/1996) 59 §:ssä todetaan, että kunnaneläinlääkärillä on oikeus saada 39 §:n nojalla suorittamastaan tarkastuksesta palkkiota ja korvausta siten kuin eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetussa asetuksessa (1269/89) säädetään. Samanlainen oikeus on myös Elintarviketurvallisuusviraston ja lääninhallituksen määräämällä eläinlääkärillä, joka on suorittanut 48 §:ssä tarkoitetun selvityksen tai tutkimuksen.

Lain 59 §:ä on muutettu lailla 767/2009. Nykyisessä 59 §:ssä säädetään *kunnalle* maksettavasta korvauksesta. Pykälän mukaan kunnaneläinlääkärin 39 §:n nojalla suorittamasta tarkastuksesta sekä 48 §:n nojalla suorittamasta selvityksestä tai tutkimuksesta kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

Lain 59 §:ssä on siten ollut viittaus vuonna 2001 kumottuun toimituspalkkioasetukseen, mutta ei varsinaista asetuksenantovaltuutta lainkaan. Lakia on lisäksi muutettu niin, että mainittu viittaus asetukseen on poistunut.

Hygienialaki

Hygienialain (1195/1996) 10 §:n 2 momentin mukaan valtion tehtävänä on huolehtia valvonnasta ja tarkastuksesta teurastamossa sekä valvonnasta teurastamon yhteydessä olevassa laitoksessa. Valtion tehtävänä olevan valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä sekä siitä, mitkä ovat teurastamoiksi katsottavia laitoksia, säädetään asetuksella. Laissa ei anneta erikseen valtuutta säätää valtioneuvoston asetuksella eläinlääkäreille maksettavien palkkioiden ja korvausten perusteista ja määristä.

Hygienialaki on kumottu elintarvikelailla 23/2006. Elintarvikelain 87 §:n siirtymäsäännöksellä hygienialain nojalla annetut säädökset jätettiin edelleen voimaan, kunnes ne muutetaan tai kumotaan. Elintarvikelaki on sittemmin kumottu elintarvikelailla 297/2021. Myös tämän lain kumoamisen yhteydessä jätettiin kumotun lain nojalla annetut asetukset voimaan.

Toimituspalkkioasetusta on edelleen sovellettu porojen lihantarkastuksesta sekä teurastamon ja teurastuspaikan valvonnasta eläinlääkäreille maksettavaan korvaukseen.

2 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu yhteistyössä valtionvarainministeriön sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Lapin aluehallintoviraston kanssa. Lisäksi Suomen Eläinlääkäriliitto on tehnyt maa- ja metsätalousministeriölle aloitteen eläinlääkäreille maksettavien poronlihantarkastuspalkkioiden päivittämiseksi tai toimituspalkkioasetuksen kumoamiseksi.

Kuulemiskierros ym. (täydennetään myöhemmin)

3 Nykytila

Edellä kohdassa 1 selostetun mukaisesti toimituspalkkioasetuksen säännökset olisivat pääosin kumoutuneet, ja muiltakin osin niiden voimassaoloa voidaan pitää tulkinnanvaraisena. Eläintautilain ja eläinsuojelulain mukaisten valvontatehtävien rahoitus ei enää perustu valtion kunnaneläinlääkäreille maksamiin toimituspalkkioihin, vaan valtio korvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan sekä eläinsuojelua ja eläintautien vastustamista koskevan valvonnan palkkauskustannukset ja muut välittömät kustannukset kunnille eläinlääkintähuoltolain 23 §:n mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan toimituspalkkioasetusta sovelletaan nykyään vain eläinlääkäreille maksettaviin poronlihantarkastuspalkkioihin. Porojen lihantarkastusta ja tähän liittyvää valvontaa suorittavat eläinlääkärit toimivat virkasuhteessa. Kyse on lähtökohtaisesti kunnaneläinlääkäreistä, jotka porojen teurastusajaksi nimitetään määräaikaaisesti virkasuhteeseen aluehallintovirastoon. On hyvin poikkeuksellista, että viranhaltijoiden palkoista säädetään asetuksella. Asetuksella säätämisestä on myös seurannut se, että palkkiot eivät ole nousseet yleisen ansiotason nousun myötä.

4 Ehdotus

Asetus esitetään kumottavaksi vanhentuneena. Samalla esitys selkeyttäisi eläinlääkäreille maksettavia palkkioita sääntelevää oikeustilaa.

Porojen lihantarkastus sekä teurastamon ja teurastuspaikan valvonta ovat aluehallintovirastoista annetun valtioneuvoston asetuksen (906/2009) 13 §:n mukainen Lapin aluehallintoviraston valtakunnallinen erikoistumistehtävä. Asetuksen kumoamisen myötä poronlihan tarkastuksia Lapin aluehallintovirastossa suorittavien eläinlääkäreiden palkkiot ja korvaukset määräytyisivät jatkossa aluehallintoviraston päätöksen perusteella.

5 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Eläinlääkäreiden toimituspalkkiot ovat maksettu toimituspalkkioasetuksen voimaantumisen jälkeen talousarvion vuoden 2002 momentilta 30.04.25 (eläintauti- ja eläinsuojelulain mukaiset palkkiot) ja 26.05.21 (poronlihan tarkastuspalkkiot). Kyseiset momentit on myöhempinä vuosina poistettu talousarviosta.

Nykyisellään Lapin aluehallintovirasto perii toimituspalkkioasetuksen mukaiset maksut toimijoilta momentille 28.40.01 (aluehallintovirastojen toimintamenomomentti) ja maksaa samalta momentilta palkkiot ja matkakulut aluehallintovirastoon virkasuhteeseen nimitetyille tarkastuseläinlääkäreille heidän esittämiensä selvitysten perusteella. Sama käytäntö jatkuisi asetuksen kumoamisen jälkeen. Toimituspalkkioasetuksen kumoamisella ei näin ollen ole taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen.

6 Lausuntopalaute

(täydennetään myöhemmin)

7 Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2023.